

Особливості формування критичного мислення як результату медіакритики та медіаосвіти

В статті розглядається поняття «критичне мислення», визначається його значення для індивідів та груп людей, які функціонують в інформаційному суспільстві. Визначаються особливості формування критичного мислення як результату медіакритики та медіаосвіти. Обґрунтовується необхідність розвитку критичного мислення з метою можливості переосмислення інформації, виділення необхідного та важливого.

Ключові слова: критичне мислення, медіакритика, медіаосвіта, мас-медіа.

На сьогодні спостерігається дедалі більший вплив засобів масової інформації на свідомість людей. ЗМК мають великий потенціал щодо переконання реципієнта. Саме тому задля того, щоб реципієнти мали змогу свідомо й зважено оцінювати діяльність ЗМК та розуміти механізми функціонування ЗМК, потрібно формувати в них критичне мислення. Формуванню критичного мислення стосовно ЗМК можуть сприяти медіакритика та медіаосвіта.

Мета дослідження: розглянути та підсумувати відомості про поняття «критичне мислення», а також визначити особливості формування критичного мислення як результату медіакритики та медіаосвіти.

Мета дослідження зумовила наступні завдання:

1. Проаналізувати дефініції щодо критичного мислення.
2. Визначити значення критичного мислення для індивідів та груп людей, які функціонують в інформаційному суспільстві.
3. Проаналізувати особливості формування критичного мислення як пріоритетного завдання медіаосвіти та медіакритики.

Діяльність ЗМК у різних аспектах вже давно є об'єктом пильної уваги з боку науковців. Так, функціональність мас-медіа розглядається в роботах російських авторів – І. І. Засурського, Ю. Качанова, В. П. Конєцької та О. В. Соколова.

Відомо, що інформація, продукована медіа, може негативно позначатися на суспільстві за багатьма параметрами. Потужний напрям медіакритики, до функцій якої входить просвітництво в галузі медіаграмотності, розвивається сьогодні в Україні. Зокрема він представлений працями Б. Потятиника, С. Квіта, А. Бойко, Л. Павлюк, Н. Габор.

Значний вклад в дослідження медіакритики вносить Б. Потятиник, який зазначає, що «медіакритику можна вважати важливим обме-

жувачем нестримного зростання потоків масової комунікації. Зростання, яке так часто є небезпечним для людської психіки і дестабілізуючим для ноосфери. Її можна було б назвати природною внутрішньою протидією, якщо тільки слово «природне» застосовне щодо світу медіа. У нашому розумінні, поява і функціонування медіакритики є проявом своєрідного ноосферного екобалансу чи нооценосу (за аналогією до біогеоценосу)» [1, 253].

Потрібно відмітити значний внесок у дослідження медіакритики, як галузі журналістської творчості, медіакритиків-практиків, що піднімають це питання на сторінках «Телекритики» та «Медіа Критики» – Н. Лігачова, О. Довженко, С. Тримбач та багато інших. Як правило, у своїх виступах вони намагаються дати відповіді на питання: що таке українська медіакритика, що має бути її предметом, критерії для об'єктивного аналізу програм, яким чином можна підвищити ефективність теле- та медіакритики взагалі. Матеріали медіакритиків-практиків спрямовані в тому числі і на формування та розвиток критичного мислення.

Щодо критичного мислення, то потрібно зазначити, що воно не одразу стало об'єктом пильної уваги науковців, що опікуються питаннями різних форм та сфер застосування критичних підходів. На сьогодні дослідження критичного мислення здійснюють як психологи, так і педагоги. Серед українських дослідників можемо зазначити М. Вайнштейн, І. Ґудзик, О. Кочерга, Н. Кравченко, В. Кушнір, М. Красовицький, О. Лабенко, П. Лушин, В. Майборода, Т. Олійник, Ю. Стежко, О. Тягло.

Розглянемо поняття «критичне мислення», особливості формування критичного мислення та спробуємо з'ясувати, яке значення має критичне мислення для індивідів та груп людей, які функціонують в інформаційному суспільстві.

Насамперед зазначимо, що мислення, згідно із визначенням, яке надається в філософському словнику, «це внутрішнє, активне прагнення оволодіти своїми власними уявленнями, поняттями, прагненнями почуттів та волі, спогадами, очікуваннями тощо з тією метою, щоб отримати необхідну для оволодіння ситуацією директиву» [2].

Психологи зазначають, що мислення за своєю структурою та характером може бути пізнавальним або емоційним; воно перебуває в постійному перегрупованні всіх можливих змістів свідомості. При цьому може виділятися результат змісту свідомості, котрий приймає конкретну форму та може бути названий думкою. Отже, в нормальних умовах думка набуває мовного вираження, тобто мовлення є озвученим мисленням. [3].

Становлення людини як особистості відбувається протягом усього її життя. Мислення в його вихідних аспектах починає формуватися уже в перші роки життя. Логічне мислення, як його різновид, активізується в період навчання в школі. У цей період стає дуже помітною спонтанна пізнавально-навчальна діяльність дитини. Становлення і розвиток пізнавальної функції зумовлюється вмінням усвідомлювати, аналізувати, узагальнювати, співставляти тощо. Дитина, пропускаючи інформацію про світ через власні почуття і відчуття, отримує той перший досвід, яким буде послуговуватися все життя. Мислення неможливе без участі емоційної складової – миттєвої реакції і оцінювання на основі поєднання природних програм і набутого досвіду. Тому становлення особистості обумовлюється взаємозв'язком мислення та емоцій.

Поняття «мислення» фігурує і в роботах, присвячених етології людини [4]. Вони дають відповідь на питання: коли ми, приймаючи рішення, мислимо логічно, критично і автономно, а коли – лише виконуємо успадковані від попередників програми діяльності? Серед новітніх наук кібернетика у число своїх перспективних завдань включила дослідження мислення з точки зору закономірностей процесів управління, руху і трансформації інформації.

Більшість виокремлених психологами форм мислення (частина яких співпадає з тими, які використовує філософія) безпосередньо стосуються навчально-виховного процесу: наочно-образне, наочно-дієве, абстрактно-логічне, теоретичне, практичне, репродуктивне, творче [5]. Останнім часом до них додалося і «критичне мислення», на якому ми і зосередимо свою увагу. Коли ми мислимо критично, ми оцінюємо результати своїх мисленневих процесів – наскільки правильним є прийняте нами рішення або наскільки вдало ми впоралися з поставленим завданням.

Критичне мислення інколи називають скерованим мисленням, оскільки воно скероване на отримання результату [6, 22].

Серед науковців немає однаковості у визначенні концепту «критичне мислення». Утім, розглянемо різні визначення та спробуємо їх узагальнити.

Що стосується дефініції «критичне мислення», то його найчастіше розглядають як найбільш гнучку, аналітичну, послідовну, неупереджену і автономну рефлексію щодо явищ людського життя і довкілля. «Критичне мислення» було мало поширеним у примітивних соціумах, в тоталітарному суспільстві, але воно стає життєвою потребою в умовах відкритого і демократичного суспільства, яке надає багато свободи вибору і шляхів розвитку кожної особистості, вимагаючи від неї, насамперед, усвідомлення відповідальності за дотримання вищих засад гуманізму і поваги до інших людей [7].

Цей термін використовується для визначення процесу мислення, що є цілеспрямований, мотивований і орієнтований на досягнення мети – подібний тип мислення залучений до процесу вирішення завдань, формулювання висновків, обчислення ймовірностей і прийняття рішень, коли суб'єкт використовує навички, що є змістовними та ефективними в певному контексті та типі мисленнєвого завдання. Критичне мислення також містить у собі оцінку процесу роздумів – роздуми, котрі переходять у висновки, підлягають аналізу чинників, що призвели до прийняття рішення.

Один з ініціаторів впровадження предмету «Критичне мислення» в освіту США Р. Пауль так визначив необхідність подібного кроку: «Фундаментальною особливістю того світу, в який наші студенти входять сьогодні, є прискорені зміни. Це океан інформації, що множитья і одночасно швидко застаріває. Це світ, де ідеї постійно реструктуруються, перепереверяються й переосмислюються; світ, де ніхто не може вижити з одним простим способом мислення, де власне мислення потрібно постійно адаптувати до мислення інших, де необхідно поважати прагнення до ясності, точності й старанності, де навички роботи повинні постійно розвиватися й удосконалюватися. Ніколи у минулому ми не зіштовхувалися з такою реальністю. Ніколи у минулому система освіти не готувала студентів до такої динаміки змін, непередбачуваності, складності», і далі: «Критичне мислення може становити і становитиме серцевину добре задуманої реформи освіти, оскільки воно буде в центрі змін ХХІ століття» [8, 8–9].

Наявність критичного мислення у студентському віці стимулює громадянську активність в подальшому житті та успішне вирішення

складних проблем, оскільки є однією з основ формування т. зв. «емоційного інтелекту» [9]. Йдеться про вміння сприймати і виражати емоції, розуміти емоції, регулювати емоції, як власні, так і емоції інших.

Розглядаючи критичне мислення, як основу демократичного навчання, доктор філології, професор Монклерського державного університету (США) М. Вайнштейн опирається на визначення, запропоноване Метью Ліпманом. Він зокрема вважає, що критичне мислення є «майстерне, відповідальне мислення, яке приводить до правильного висновку, бо воно: а) ґрунтується на певних критеріях; б) є самокоригуючим і в) відповідає контексту...» [10].

«Критичне мислення означає мислення оціночне, рефлексивне, – вважають І. Загашев та С. Заір-Бек, – це відкрите мислення, що не визнає догм, яке розвивається шляхом напашарування нової інформації на власний життєвий досвід» [11].

В цьому він вбачає основну відмінність критичного мислення від мислення творчого, яке не передбачає оцінювання, а має на меті продукування нових ідей, що виходять за рамки життєвого досвіду, зовнішніх норм та правил.

В. Ф. Брюшинкін визначає поняття «критичне мислення» як послідовність розумових дій, спрямованих на перевірку висловів або систем висловів з метою з'ясування їх невідповідності фактам, нормам або цінностям [12, 30]. На думку автора, існують рівні критичного мислення, для кожного з яких є свій вид аргументації, що характеризується різними співвідношеннями логічного і когнітивного компонентів: емпіричний рівень – критична перевірка фактів; теоретичний рівень – критична перевірка теорій; метатеоретичний рівень – критична перевірка норм і цінностей.

На думку Л. О. Каліннікова, одна з основних рис критичного мислення – неодмінна наявність трансцендентальної рефлексії, що вимагає від суб'єкта самозвіту в тому, для якої з функцій свідомості використовується мислення: для ціннісної орієнтації, для пізнання або пошуку засобів досягнення мети [13, 40].

Г. В. Соріна вважає, що критичне мислення припускає наявність навичок рефлексії щодо власної розумової діяльності, вміння працювати з поняттями, думками, висновками, розвиток здатностей до аналітичної діяльності, до оцінки аналогічних можливостей інших людей [14, 98].

На думку О. І. Федотовської, механізм критичного мислення включає розумові операції, що визначають процес міркування і аргументації: постановка мети, виявлення проблеми, висунення гіпотез, приведення аргументів, їх обґрунтування, прогнозування наслідків, ухва-

лення або неприйняття альтернативних точок зору [15, 289]. Сюди можна зарахувати здатність застосовувати базові інтелектуальні уміння (знання і розуміння) для синтезу, аналізу і оцінки складних і неоднозначних ситуацій і проблем, вміння виявлення проблеми, прояснення ситуації, аналіз аргументації, всебічного вивчення питання, розробки критеріїв для оцінки рішень і надійності джерел інформації, уникнення узагальнень.

Слід зазначити, що не лише «критичне мислення», а й вся сфера «мислення» не може вважатися вивченою в повній мірі. Звісно, за попередні десятиріччя зусиллями психологів, філософів і педагогів розроблена розвинута типологія способів розумових дій за їх характером (предметно-дійові, абстрактні, інтуїтивні тощо), за логічною схемою виконання (порівняння, аналіз, абстрагування, узагальнення, синтез та ін.), за формою результату міркувань (судження, висновки, визначення поняття, створення нового образу, закономірність, закон, теорія тощо), а також логіки мислення – класично-логічні і діалектико-логічні. Ця інформація входить у монографії, статті, фігурує в енциклопедіях і різноманітних словниках [16, 17].

У перших, за часом появи, працях 1960-х рр. відчувається значний вплив філософських теорій на визначення поняття «критичності» мислення і тих ознак, які свідчать про цей тип мислинневої діяльності. Як зазначають Г. Липкіна та Л. Рибак, «критичність розуму характеризується умінням суворо оцінювати роботу думки (своїї і чужої), піддавати всебічній перевірці припущення, що висуваються, ретельно зважуючи всі доводи за і проти; умінням дивитися на свої (і чужі) припущення як на гіпотези, що потребують перевірки» [17, 3]. Подібне ставлення до своєї ментальної та іншої діяльності означає прискіпливу оцінку застосовності і правильності обраних засобів і шляхів вирішення проблеми чи задачі з одночасним аналогічним ставленням до себе самого і власних можливостей. Маємо зазначити, що ментальність постає поняттям для опису соціально-психологічних явищ – світогляду та поведінки – суспільного індивіда.

Отже, критичне мислення відрізняється контрольованістю, обґрунтованістю і цілеспрямованістю, – такий тип мислення, до якого вдаються при вирішенні завдань, формулюванні висновків, імовірнісній оцінці та ухваленні рішень.

Критичне мислення передбачає наявність навичок рефлексії, вміння аргументувати свої думки, готовність приймати рішення щодо того чи того питання.

З 1970-х рр., спершу за кордоном, а значно пізніше і в СРСР, частіше стало використовувати

тися словосполучення «критичне мислення», яке більш точно, порівняно із «критичністю мислення», відображало головні аспекти того типу ментального процесу, який вважали бажаним і широко застосовним як у професійній діяльності, так і під час виконання обов'язків громадянина – члена суспільства. Психолог Д. Халперн зазначає: «Навчання навичкам критичного мислення може допомогти кожному розпізнати пропаганду і не стати її жертвою, проаналізувати помилкові основи в аргументації, виявити відверту брехню, визначити надійність того чи того джерела інформації і обміркувати правильним чином кожен задачу і те рішення, яке слід прийняти» [6, 24].

Таким чином, можемо говорити про доцільність вміння критично мислити в умовах інформаційного суспільства. Критичне мислення допомагає уникнути чи принаймні зменшити вплив маніпулювання зі сторони ЗМК, виступає певним захисником від потужного інформаційного потоку. Саме тому вивчення та дослідження особливостей критичного мислення є необхідним при розробці програм з медіаосвіти.

На сьогодні, коли спостерігається високий рівень споживання медіапродукції; ідеологічне значення медіа, їх вплив на свідомість суспільства; швидке зростання кількості медіаінформації; ускладнення механізмів управління медіапростором, поширення національних та міжнародних процесів приватизації інформації, актуалізується питання щодо формування критичного мислення стосовно мас-медіа. Тому у наш час особливої актуальності набуває необхідність відрізнити істину від брехні, й постає питання, як здобути необхідних навичок для об'єктивної обробки інформації.

Дослідниця Н. Зражевська зазначає: «Медіаіндустрія оперує такими майже невідомими для аудиторії засобами, як: конструювання новин, ньюзмейкерство, визначення порядку денного, фреймінг, інфотейнмент, праймінг та ін. Ці засоби несуть із собою потужні культурні наслідки, вони змінюють наше уявлення про культурні універсалії: про поняття того, що є добро, а що зло, що таке кохання, секс, стать, раса, клас, навіть що таке людина і яке її місце у Всесвіті» [18, 6].

На заняттях з медіаосвіти педагоги мають розвивати критичне мислення аудиторії, створювати умови для вироблення самостійної думки, ставлення до певного явища, висновку з отриманої інформації. Медіакритика у свою чергу у своїх матеріалах має послідовно та аргументовано давати оцінку медіатекстам, медіапродуктам, а також взагалі діяльності медіа, при цьому залишаючи можливість реципієнту самостійно зробити висновки.

Дослідник О. В. Федоров відзначає, що критичне творче мислення по відношенню до системи медіа і медіатекстів – складний процес рефлексії мислення, який включає: асоціативне сприйняття, синтез, аналіз і оцінку механізмів функціонування медіа в соціумі і медіатекстів, у поєднанні з аудіовізуальною уявою, віртуальним експериментуванням, логічним та інтуїтивним прогнозуванням у медійній сфері [19].

Отже, щоб уміти аналізувати медіатексти та мати змогу давати свою зважену оцінку діяльності ЗМК, потрібно бути освіченим в питаннях медійної сфери.

О. В. Федоров наводить основні показники критичного мислення, використовувані зарубіжними авторами: афектні – самостійність мислення; розуміння егоцентричних і соціоцентричних мотивів; неупередженість думок; бачення взаємозв'язку емоцій і переконань; утримується від квапливих думок; сміливість мислення; сумлінність мислення; наполегливість у вирішенні інтелектуальних завдань; упевненість міркувань; макрокогнітивні – узагальнення без прагнення до спрощення; зіставлення аналогічних ситуацій, додаток знання до нового контексту; розширення точки зору: розгляд питання з різних сторін, вислів різних аргументів, гіпотез; ясність висловлюваних положень, виводів, переконань; ясність викладу, продуманість вибору слів; розробка оцінних критеріїв: ясність базових цінностей і норм; оцінка надійності інформації; глибина мислення: виділення найбільш значущих питань; аналіз аргументів, пояснень, переконань, гіпотез; вироблення/оцінка конкретних рішень; аналіз і оцінка людських вчинків/ліній поведінки; критичний підхід до читання: розуміння суті, критична оцінка прочитаного; критичне слухання (діалог «без слів»); встановлення міжпредметних зв'язків; здатність вести «сократичну бесіду», через діалог приходять до розуміння і оцінки переконань партнера; міркування в діалозі: порівняння різних поглядів, підходів, гіпотез; уміння міркувати діалогічно: оцінка поглядів, підходів, гіпотез; мікрокогнітивні – зіставлення абстрактних понять до дійсності; точність і критичність висловів; аналіз і оцінка висловів; аналіз і оцінка висновків; уміння виділити інформацію, пов'язану із даним питанням; логічність пояснень, висновків, прогнозів; оцінка довідності вислову; уміння бачити суперечність міркування; аналіз прямих і непрямих наслідків події/явища [19, 126].

Слід зазначити, що критичне мислення повинно прагнути до аргументації. У даному контексті важлива думка дослідника Д. Клустера, що критичне мислення є мисленням соціальним і самостійним. Інформація є відправ-

ним, а зовсім не кінцевим пунктом критичного мислення. Критичне мислення прагне до переконливої аргументації [20, 7].

Будь-яка аргументація містить в собі три основні елементи. Центром аргументації, головним її змістом є твердження (зване також тезою, основною ідеєю або положенням). Твердження підтримується рядом доводів. Кожен з доводів у свою чергу підкріплюється доказами. Як докази можуть використовуватися статистичні дані, витяги з тексту, особистий досвід і взагалі все, що говорить на користь даної аргументації і може бути визнане іншими учасниками обговорення. Під всіма названими елементами аргументації – твердженням, доводами і доказами – лежить елемент четвертий: підстава. Підстава – це якась загальна посилка, точка відліку, яка є загальною для оратора або письменника і його аудиторії і яка дає обґрунтування всієї аргументації [20, 10].

Для формування навичок критичного мислення використовують різноманітні джерела інформації: документи, фотографії, твори мистецтва та медіатексти. Саме навички критичного мислення при роботі з медіатекстами є сьогодні дуже важливими, тому що міжнародні та європейські освітні організації (ЮНЕСКО та Рада Європи) наголошують на необхідності запровадити медіаосвіту до навчально-виховного процесу, оскільки сучасні мас-медіа відіграють вагомий роль у житті сучасного суспільства та володіють потужним освітньо-виховним потенціалом.

Слід зауважити, що критичне мислення повинно мати у своїй основі базові наукові знання. Тільки тоді, коли володіємо певними знаннями, можемо давати оцінку тим чи тим явищам, подіям чи процесам. Допомогти у формуванні таких знань щодо ЗМК має медіаосвіта. Медіакритика вже на основі знань та навичок, які набуті за допомогою медіаосвіти, формує критичне мислення щодо ЗМК. Медіакритика має спрямовувати користувача ЗМК та давати оцінку тих чи тих питань ЗМК. Формування критичного мислення громадян щодо діяльності ЗМК, медіатекстів, форм подачі інформації має бути одним із пріоритетних завдань медіаосвіти та медіакритики.

Отже, завдяки критичному мисленню відбувається переосмислення інформації, виділення необхідного та важливого. Критичне мислення припускає наявність навичок рефлексії щодо власної розумової діяльності, вміння працювати з поняттями, думками, висновками, питаннями, розвиток здатностей до аналітичної діяльності, а також до оцінки аналогічних можливостей інших людей. Критичне мислення щодо діяльності ЗМК дає можливість самостійно і

глибоко осмислювати медіатексти, ретельно їх опрацювати, пильно вдивлятися в деталі, що особливо важливе в умовах інтенсифікації інформаційного потоку. Сформованість навичок критичного осмислення інформації допомагає адекватно сприймати інформацію, є своєрідним захистом від негативного впливу ЗМК.

1. *Потятиник Б.* Медіа: ключі до розуміння : монографія / Борис Потятиник. – Львів : ПАІС, 2004. – 298 с. – (Сер.: Медіакритика).
2. *Философский энциклопедический словарь* / [сост. Е. Блаватская]. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 576 с.
3. *Тарутіна З. Є.* Психологія і точні науки – перспективний кластер нового століття // Освіта і управління. – 2003. – № 1. – 158 с.
4. *Дольник В. Р.* Непослушное дитя биосферы. Беседы о человеке в компании птиц и зверей. / В. Р. Дольник. – М. : Педагогика-Пресс, 1994. – 208 с.
5. *Антонов А. В.* Психология изобретательского творчества. / А. В. Антонов. – К. : Вища школа, 1978. – 176 с.
6. *Халперн Д.* Психология критического мышления. / Д. Халперн. – С.Пб. : Питер, 2000. – 512 с.
7. *Поляруш О.* На меридіанах міжнародної співпраці // Рідна школа. – 2001. – № 4. – С. 43–47.
8. *Paul R.* Critical Thinking : Basic Questions and Answers // Paul R. Critical Thinking : What Every Person Needs to Survive In a Rapidly Changing World. – California, 1992. – 148 p.
9. *Носенко Е. Л.* Емоційний інтелект : концептуалізація феномена, основні функції : монографія / Е. Л. Носенко, Н. В. Коврига. – К. : Вища шк., 2003. – 126 с.
10. *Вайнштейн М.* Критичне мислення як основа демократичного навчання // Рідна школа. – 2001. – № 4. – С. 34–38.
11. *Загашев И. О.* Критическое мышление: технология развития. / И. О. Загашев, С. И. Заир-Бек. – М. : Скифия, 2003. – 284 с.
12. *Брюшинкин В. Н.* Критическое мышление и аргументация // Критическое мышление, логика, аргументация ; [под ред. В. Н. Брюшинкина, В. И. Маркина]. – Калининград : Изд-во Калинин. гос. ун-та, 2003. – С. 29–34.
13. *Калинников Л. А.* «Критицизм» Канта и становление критического мышления // Критическое мышление, логика, аргументация ; [под ред. В. Н. Брюшинкина, В. И. Маркина]. – Калининград : Изд-во Калинин. гос. ун-та, 2003. – С. 35–50.
14. *Сорина Г. В.* Критическое мышление : история и современный статус // Вестник Московского университета. Сер.: Философия. – 2003. – № 6. – С. 97–110.
15. *Федотовская Е. И.* Развитие критического мышления как задача высшей школы // Актуальные вопросы практики преподавания иностранных языков. – М., 2003. – С. 282–291.
16. *Кузнецов А. А.* Содержание общего среднего образования: итоги столетия / А. А. Кузнецов, М. В. Рыжаков // Известия Российской академии образования. – 2002. – № 1. – 168 с.

17. Липкина А. И. Критичность и самооценка в учебной деятельности. / А. И. Липкина, Л. А. Рыбак. – М. : Просвещение, 1968. – 142 с.

18. Заржевська Н. І. Феномен медіакультури в сфері соціальних комунікацій : дис. ... д-ра наук із соц. комунік. / Н. І. Заржевська. – К., 2012. – 426 с.

19. Федоров А. В. Развитие медиакомпетентности и критического мышления студентов педагогического вуза /А. В. Федоров. – М. : Информация для всех, 2007. – 616 с.

20. Клустер Д. Что такое критическое мышление? // Критическое мышление и новые виды грамотности. – М. : ЦГЛ, 2005. – С. 5–13.

Подано до редакції 08. 06. 2013 р.

Sulim Anna. Peculiarities of critical thinking as a result of media criticism and media education.

The article discusses the concept of «critical thinking». It is determined its value for individuals and their groups who are operating in information society. It is defined the peculiarities of formation of critical thinking as a result of media criticism and media education. The necessity of critical thinking with a view to possibility of information rethinking is substantiated.

Keywords: critical thinking, media critica, media education, mass-media.

Сулим А. А. Особенности формирования критического мышления как результата медіакритики и медіаобразования.

В статье рассматривается понятие «критическое мышление», определяется его значение для индивидов и групп людей, функционирующих в информационном обществе. Определяются особенности формирования критического мышления как результата медіакритики и медіаобразования. Обосновывается необходимость развития критического мышления с целью возможности переосмысления информации.

Ключевые слова: критическое мышление, медіакритика, медіаобразование, масс-медиа.

